

Spis treści

Przedmowa	V
Wykaz skrótów	XIII
Rozdział I. Geneza, rozwój i model sądownictwa administracyjnego w Polsce	1
§ 1. Początki sądowej kontroli administracji na ziemiach polskich	6
§ 2. Najwyższy Trybunał Administracyjny w II Rzeczypospolitej	11
§ 3. Sądownictwo administracyjne po II wojnie światowej	28
§ 4. Model polskiej jurysdykcji administracyjnej	52
Rozdział II. Konstytucyjne podstawy sądownictwa administracyjnego	71
§ 5. Istota problemu	73
I. Uwagi wstępne	73
II. Historyczne konstytucje	74
III. Obecne umocowanie konstytucyjne	77
§ 6. Znaczenie konstytucyjnego umocowania sądownictwa administracyjnego	83
I. Istota problemu	83
II. Zasada dwuinstancyjności	89
III. Zasada niezawisłości sędziowskiej	93
IV. Dalsze konsekwencje konstytucyjnego umocowania	94
§ 7. Postulaty <i>de lege ferenda</i>	96
Rozdział III. Sądy administracyjne a system sądownictwa powszechnego	99
§ 8. Uwagi wstępne	101
§ 9. Płaszczyzna ustrojowa i osobowa	103
§ 10. Więź orzecznicza w ramach nadzoru judykacyjnego i działalności uchwałodawczej	107
I. Uwagi wstępne	107
II. Dopuszczalność rozpatrywania środków zaskarżenia	108
III. Wzajemny wpływ w ramach działalności uchwałodawczej	109
§ 11. Relacje pomiędzy sądami administracyjnymi a sądami powszechnymi w kontekście wyrządzenia szkody prawomocnym orzeczeniem	109
§ 12. Relacje na etapie wszczęcia postępowania	113
§ 13. Relacje pomiędzy postępowaniem sądownoadministracyjnym a postępowaniem karnym	114
§ 14. Relacje pomiędzy postępowaniem sądownoadministracyjnym a cywilnym	118
§ 15. Wzajemny wpływ orzeczeń	123
§ 16. Relacje pomiędzy postępowaniem sądownoadministracyjnym a cywilnym w kontekście wykonania wyroku sądu administracyjnego	130
Rozdział IV. Kompetencja sądów administracyjnych	133
§ 17. Uwagi wstępne	138
§ 18. Problem jurysdykcji krajowej sądów administracyjnych	139

§ 19. Problem immunitetów w postępowaniu sądowoadministracyjnym . . .	142
§ 20. Właściwość sądów administracyjnych a dopuszczalność drogi sądowoadministracyjnej	143
§ 21. Zakres przedmiotowy kontroli sądowoadministracyjnej	156
I. Skarga na decyzję administracyjną	167
II. Skarga na postanowienie wydane w postępowaniu administracyjnym . . .	172
III. Skarga na postanowienia wydane w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym	174
IV. Skarga na akt lub czynność (art. 3 § 2 pkt 4 PrPostSAdm)	175
V. Skarga na pisemne interpretacje przepisów prawa podatkowego wydane w sprawach indywidualnych	180
VI. Skarga na akty prawa miejscowego organów jednostek samorządu terytorialnego i terenowych organów administracji rządowej	182
VII. Skarga na akty organów jednostek samorządu terytorialnego i ich związków, inne niż akty prawa miejscowego, podejmowane w sprawach z zakresu administracji publicznej	185
VIII. Skarga na akt nadzoru nad działalnością samorządu terytorialnego	186
IX. Skarga na bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania	190
X. Skarga w innych sprawach przewidzianych w przepisach szczególnych	193
XI. Rozstrzyganie sporów kompetencyjnych i o właściwość	195
XII. Wylączenia	199
§ 22. Właściwość rzeczowa, miejscowa i instancyjna sądu administracyjnego	200
§ 23. Zasada <i>perpetuatio fori</i> oraz zmiany w zakresie właściwości	202
§ 24. Konsekwencje naruszenia przepisów regulujących właściwość sądów administracyjnych	204
Rozdział V. Zasady ogólne postępowania sądowoadministracyjnego	205
§ 25. Uwagi wprowadzające	206
§ 26. Katalog zasad podstawowych	208
I. Zasada dwuinstancyjności	209
II. Zasada legalności	212
III. Zasada udzielania pomocy prawnej stronom	213
IV. Zasada ekonomiki procesowej (szybkości)	215
V. Zasada jawności postępowania	217
VI. Zasada dostępu do sądu	218
VII. Zasada kontradiktoryjności	219
§ 27. Katalog zasad procesowych szczególnych, charakterystycznych dla postępowania przed sądami administracyjnymi	220
I. Zasada równości stron	220
II. Zasada dyspozycyjności	221
III. Zasada prymatu załatwienia sprawy w postępowaniu przed organem administracji	222
IV. Zasada prawdy materialnej	223
V. Zasada orzekania według stanu obowiązującego w dacie podjęcia zaskarżonego aktu lub czynności	224
VI. Zasada niezwiązania granicami skargi	225
VII. Zasada związania oceną prawną wyrażoną w prawomocnym orzeczeniu sądu	226
§ 28. Rola zasad ogólnych w postępowaniu sądowoadministracyjnym	228
Rozdział VI. Strony i uczestnicy postępowania sądowoadministracyjnego	231
§ 29. Ewolucja regulacji prawnej stron i uczestników postępowania	233

I. Wprowadzenie	233
II. Ustawa o Najwyższym Trybunale Administracyjnym	233
III. Rozporządzenie Prezydenta RP o Najwyższym Trybunale Administracyjnym	234
IV. Przepisy Działu VI KPA	235
V. Ustawa o Naczelnym Sądzie Administracyjnym	238
§ 30. Strony postępowania sądownoadministracyjnego w ramach dwuinstancyjnego sądownictwa administracyjnego	240
I. Skarżący	240
II. Organ, którego działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania jest przedmiotem skargi	255
§ 31. Uczestnicy postępowania	256
I. Uczestnicy postępowania na prawach strony	256
II. Uczestnicy postępowania	258
§ 32. Zdolność sądowa i zdolność procesowa	265
I. Zdolność sądowa	265
II. Zdolność procesowa	266
III. Pełnomocnictwo	271
§ 33. Strony i uczestnicy postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym	271
I. Wprowadzenie	271
II. Wnoszący skargę kasacyjną	272
III. Strona, która nie wniosła skargi kasacyjnej	274
IV. Uczestnicy postępowania	275
Rozdział VII. Wszczęcie postępowania sądownoadministracyjnego	277
§ 34. Przesłanki dopuszczalności skargi do WSA	279
I. Zasada wyczerpania administracyjnych środków zaskarżenia	279
II. Wezwanie do usunięcia naruszenia prawa	283
III. Zbieg dróg postępowania sądownoadministracyjnego i nadzwyczajnego postępowania administracyjnego	295
§ 35. Termin i tryb wniesienia skargi	299
§ 36. Wymagania formalne skargi	304
§ 37. Uprawnienia autokontrolne organu, którego działanie lub bezczynność (przewlekłe prowadzenie postępowania) stały się przedmiotem skargi	307
§ 38. Skutki wniesienia skargi	312
Rozdział VIII. Postępowanie rozpoznawcze i zasady orzekania przez sądy administracyjne	315
§ 39. Zainicjowanie postępowania przed sądem administracyjnym	317
I. Wymagania formalne oraz tryb i termin wnoszenia skargi	318
II. Wymagania formalne oraz tryb i termin wnoszenia wniosków	322
§ 40. Skutki zaskarżenia	322
I. Wszczęcie postępowania sądownoadministracyjnego	322
II. Zmiana pozycji procesowej organu	323
III. Udzielenie ochrony tymczasowej	323
§ 41. Cofnięcie skargi	327
§ 42. Stadia postępowania przed WSA	328
I. Badanie skargi pod kątem wymagań formalnych	328
II. Badanie dopuszczalności skargi	329
III. Badanie zasadności skargi	336
§ 43. Zawieszenie i umorzenie postępowania	347
I. Zawieszenie postępowania	347
II. Umorzenie postępowania	351

Rozdział IX. Środki ochrony stosowane przez sądy administracyjne	353
§ 44. Uwagi wstępne	354
§ 45. Instytucja sygnalizacji	354
I. Sygnalizacja ogólna	354
II. Sygnalizacja szczególna	356
§ 46. Uprawnienia orzecznicze sądu o charakterze dyscyplinującym i represyjnym	357
I. Ukazanie organu grzywną	358
II. Uprawnienie sądu do rozpoznania sprawy co do jej istoty	363
III. Uprawnienie do rozpoznania sprawy na podstawie odpisu skargi	365
IV. Stwierdzenie rażącego naruszenia prawa	366
V. Przyznanie od organu na rzecz skarżącego sumy pieniężnej	366
§ 47. Podsumowanie	367
Rozdział X. Środki odwoławcze w postępowaniu sądownoadministracyjnym	369
§ 48. Ogólne założenia zaskarżalności orzeczeń sądowych w postępowaniu sądownoadministracyjnym	376
I. Wprowadzenie do rozważań	376
II. Historyczne uwarunkowania zaskarżalności orzeczeń sądowych	378
III. Rodzaje i konsekwencje wadliwości orzeczeń sądowych	385
IV. Pojęcie i znaczenie środków zaskarżenia	393
V. System środków zaskarżenia w postępowaniu sądownoadministracyjnym	406
§ 49. Środki odwoławcze	428
I. Skarga kasacyjna	428
II. Zażalenie	483
§ 50. Środki odwoławcze a pozostałe środki zaskarżenia przysługujące od nieprawomocnych orzeczeń sądowych	504
I. Uwagi wstępne	504
II. Odwołanie od zarządzenia przewodniczącego składu w sprawie sprostowania lub uzupełnienia protokołu	504
III. Odwołanie od pozostałych orzeczeń przewodniczącego wydawanych w toku rozprawy	506
IV. Sprzeciw od postanowień i zarządzeń referendarza sądowego	507
§ 51. Zakończenie	513
Rozdział XI. Prawomocność i skuteczność orzeczeń sądów administracyjnych	515
§ 52. Prawomocność	518
I. Istota	518
II. Znaczenie	532
III. Postulaty <i>de lege ferenda</i>	548
§ 53. Skuteczność	548
I. Skuteczność i efektywność orzeczeń NSA	548
II. Wykonalność	558
Rozdział XII. Weryfikacja prawomocnego wyroku sądu administracyjnego	567
§ 54. Wprowadzenie do rozważań	572
I. Nadzwyczajne środki zaskarżenia a prawomocność orzeczenia sądowego	572
II. Stosunek nadzwyczajnych środków zaskarżenia do zwyczajnych środków zaskarżenia	576
III. Stosunek nadzwyczajnych środków zaskarżenia w postępowaniu sądownoadministracyjnym do nadzwyczajnych trybów postępowania administracyjnego	580

§ 55. Skarga o wznowienie postępowania sądownoadministracyjnego	583
I. Istota skargi o wznowienie postępowania sądownoadministracyjnego . . .	583
II. Wniesienie skargi o wznowienie postępowania	585
III. Podstawy skargi o wznowienie postępowania sądownoadministracyjnego.	593
IV. Rozpoznanie skargi o wznowienie	613
§ 56. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	623
I. Istota skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	623
II. Wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	627
III. Podstawy skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	634
IV. Rozpoznanie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	637
V. Rozstrzygnięcie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	639
§ 57. Wniosek o unieważnienie prawomocnego orzeczenia sądu administracyjnego	641
I. Istota wniosku o unieważnienie prawomocnego orzeczenia sądu administracyjnego	641
II. Stosunek wniosku o unieważnienie prawomocnego orzeczenia sądu administracyjnego do pozostałych nadzwyczajnych środków zaskarżenia	642
III. Złożenie wniosku o unieważnienie prawomocnego orzeczenia sądu administracyjnego	644
IV. Rozpoznanie wniosku o unieważnienie prawomocnego orzeczenia sądu administracyjnego	648
V. Rozstrzygnięcie wniosku o unieważnienie prawomocnego orzeczenia sądu administracyjnego	649
§ 58. Zakończenie	650
Rozdział XIII. Wykonanie wyroku sądu administracyjnego	653
§ 59. Kasacyjny model orzekania a problem wykonania wyroku sądu administracyjnego.	655
§ 60. Kontrowersje i nieporozumienia dotyczące rozumienia konstytucyjnej zasady podziału władz	661
§ 61. Idea unowocześnienia formuły jurysdykcji sądownictwa administracyjnego.	666
§ 62. Postępowanie prowadzone po uprawomocnieniu się wyroku sądu administracyjnego i sankcje związane z niedopelnieniem obowiązku wykonania tego wyroku	674
Rozdział XIV. Problem zachowania jednolitości orzecznictwa sądów administracyjnych	685
§ 63. Rodzaje instytucji ujednolicających orzecznictwo sądów administracyjnych	690
§ 64. Uchwały Naczelnego Sądu Administracyjnego	693
I. Wprowadzenie	693
II. Przesłanki przedmiotowe podjęcia uchwał NSA	696
III. Przesłanki podmiotowe wszczęcia trybu uchwałodawczego.	715
IV. Postępowanie w przedmiocie odpowiedzi na pytania prawne	719

Spis treści

V. Rodzaje rozstrzygnięć NSA podejmowanych w trybie uchwałodawczym	729
VI. Zakres mocy wiążącej uchwał NSA	745
§ 65. Wpływ kontroli orzeczeń na skutek zaskarżenia na jednolitość orzecznictwa sądów administracyjnych	758
§ 66. Znaczenie instytucji przedstawiania pytań prawnych do Trybunału Konstytucyjnego oraz pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości UE dla jednolitości orzecznictwa sądów administracyjnych	760
Indeks rzeczowy	767